

Insigne Zeilen – CWO Kielboot I

Zeeverkenners

Insigne Zeilen (rood)

Het CWO-diploma Kielboot I is bedoeld voor personen die blijk hebben gegeven de volgende onderdelen onder gunstige omstandigheden (rustig vaarwater en matige wind, 3 Beaufort) te beheersen in een zeilboot met een eigen massa van tenminste 200 kg en een zeiloppervlakte van 20 m².

Eisen praktijk

1. Het schip zeilklaar en nachtklaar maken
2. Verhalen van het schip
3. Stilliggend hijsen en strijken van de zeilen
4. Stand en bediening van de zeilen
5. Sturen, roer- en schootbediening
6. Overstag gaan
7. Opkruisen in breed vaarwater
8. Gijpen
9. Afvaren van hoger wal
10. Onder toezicht aankomen aan hoger wal
11. Afmeren op de eigen ligplaats
12. De noodzaak van het reven onderkennen
13. Toepassing van de reglementen

Eisen theorie

1. Schiemanswerk
2. Zeiltermen
3. Onderdelen
4. Veiligheid
5. Reglementen
6. Krachten op het schip en hun gevolgen

Toelichting op de praktijkeisen

1. Het schip zeilklaar en nachtklaar maken:

Zeilklaar maken:

- Huik losmaken en in bootskist opbergen,
- kraanlijn doorzetten en mik verwijderen,
- fok aanslaan,
- fokkeschoten inscheren,
- vallen aanslaan,
- inventaris controleren

Klaarmaken voor de nacht:

- Vallen losmaken en in het want of langs de mast (rammelvrij) wegwerpen,
- fok in zeilzak,
- grootzeil opdoeken,
- giek (en gaffel) op de mik (schaar) leggen,
- kraanlijn loszetten,
- zeilkle(e)d(en) aanbrenge(n),
- inventaris opruimen

2. Verhalen van de boot

Met andere woorden: het verplaatsen van de boot over een korte afstand naar een andere ligplaats, zonder gebruik te maken van de motor. Alle manieren met spierkracht zijn toegelaten mits het verhalen geen gevaar oplevert voor bemanning, materiaal of andere scheepvaart. Op het boot zelf dient zo veel mogelijk vanuit de kuip gewerkt te worden.

3. Stilliggend hijsen en strijken van de zeilen

- Met de kop in de wind gaan liggen,
- iemand ervoor laten zorgen dat het schip niet tegen de wal komt,
- bemanning voorin of aan de kant van de kraanlijn plaats laten nemen,
- kloten losmaken, zonodig zeil opvangen

Grootzeil hijsen:

- let erop dat de grootschoot gevierd is,
- gaffel tot ongeveer 45 graden hijsen,
- vallen samen nemen en verder hijsen,
- piekeval tijdelijk vastzetten,
- klauwval vastzetten,
- halstalie vast,
- rijglijn zonodig corrigeren,
- piek stellen, zodat een kleine plooi van nok naar hals overblijft, deze plooi verdwijnt met wind in het zeil,
- kraanlijn zodanig los dat het zeil er geen hinder van ondervindt,

Fok hijsen:

- val losmaken.
- schoothoek aan schoot lostrekken (val ontspannen en beheerst trekken).

- strietsen (val eenmaal om de kikker draaien en met één hand vasthouden, en met de andere hand de val extra strak aantrekken; daarna de val strak beleggen op de kikker)
- Loze einden van de vallen en kraanlijn opschieten.

4. Stand en bediening van de zeilen

Zowel bij het varen van een rechte koers als bij het maken van bochten dient steeds zoveel mogelijk de juiste zeilstand te worden gevoerd. De zeilen dienen zoveel mogelijk gevierd te zijn zonder dat het voorlijk (voorste deel grootzeil of fok) daarbij kilt. Bij oploeven is het killen van de fok en bij afvallen is het killen van het grootzeil in bescheiden mate noodzakelijk. De zeilen moeten het sturen van de boot ondersteunen.

5. Sturen, roer- en schootbediening

Het schip met behulp van het roer en de zeilen een rechte koers én bochten kunnen laten varen, zodanig dat een aangewezen punt zonder onnodige omwegen wordt aangezeild.

6. Overstag gaan

Van hoog aan de wind over de ene boeg naar hoog aan de wind over de andere boeg. Als er niet hoog aan de wind wordt gevaren, ook dan kan een opdraaiende beweging worden gemaakt waarbij vloeiend wordt overgegaan in de overstagmanoeuvre.

Commando's:

- Klaar om te wenden: waarschuwingscommando.
Indien nodig ook te gebruiken in sloten en kanalen. Bemanning maakt zich gereed.
- Ree: start van de manoeuvre.
Fokkeschoot 10 tot 15 cm vieren (= fok gaat killen). Grootschoot zonodig en zo mogelijk enige decimeters aantrekken.
- Fok bak: alleen als het nodig is.
Als de boot bijna in de wind ligt, de fokkeschoot aan de oude loefzijde weer aantrekken
- Fok over: als de boot net door wind heen is.
'Oude' fokkeschoot opvieren en de 'nieuwe' fokkeschoot aantrekken totdat de schoothoek net niet meer klappert.
- Fok aan: als de boot weer wat snelheid heeft gekregen.
De bemanning zet de fok strak. Dit moet zonder 'rukken' gebeuren. In de draai moet de fokkeschoot zoveel aangetrokken worden dat de fok geen wind vangt maar dat het klapperen belemmerd wordt. Zo min mogelijk roer geven (alleen bij heel weinig wind of veel golfslag is meer roer geven noodzakelijk). Stuurman moet met het gezicht naar voren gaan verzitten.

7. Opkruisen in breed vaarwater

Goed hoog aan de wind varende en zonodig overstag gaande een in de wind gelegen punt aanzeilen.

8. Gijpen

- aan zien komen wanneer er gegijpt moet worden
- de stuurman attendeert de bemanning op de komende gijp, men probeert het grootzeil binnen te trekken en voorzichtig naar de andere kant te laten gaan
- met name het vieren van de schoot moet snel gebeuren.
- het overkomen van het zeil moet pal voor de wind gebeuren
- na de gijp zit de stuurman aan de hoge zijde
- de boot moet een vloeiende koers blijven varen

- 'nieuwe' fokkeschoot wordt gepakt, wanneer mogelijk de fok te loevert zetten (aan de andere kant dan het grootzeil)
- direct voor en na de manoeuvre moet de zeilstand juist zijn.

9. Afvaren van hoger wal

- met de kop in de wind gaan liggen, zonodig verhalen
- iemand ervoor laten zorgen dat het schip niet tegen de wal komt
- landvast(en) losmaken, opschieten en opbergen zodat ze direct bruikbaar zijn
- bemanning gelijk over SB en BB verdelen.
- stuurman gaat bij helmstok aan de toekomstige loefzijde zitten
- schoten goed vieren
- goed uitkijken naar scheepvaartverkeer voor een veilige afvaart
- afzet van de wal naar de gewenste richting of recht achteruit
- zonodig fok bak
- afduwer gaat aan de loefzijde van de fok naar de kuip

10. Aankomen aan hoger wal (onder toezicht)

In principe aan de wind aankomen. Een stukje tegen de wind in 'opschieten' is toegestaan. De snelheid wordt geregeld met de zeilen. De instructeur kan aanwijzingen geven om de aanleg veilig te laten geschieden

11. Afmeren op de eigen ligplaats

De boot op de eigen ligplaats kunnen afmeren. Stootkussens zonodig gebruiken om beschadigingen te voorkomen. De juiste knopen en steken moeten worden gebruikt.

12. De noodzaak van het reven onderkennen

Aan kunnen geven wanneer de noodzaak bestaat om te gaan reven. Dit kunnen aangeven aan de hand van de volgende factoren. Het reven zelf hoeft niet gekend te worden.

- Zeilwater: Op groot open water moet eerder gereefd worden dan op smal vaarwater omdat er grotere golven ontstaan
- Windkracht: Bij hoge windsnelheden krijgt de boot een grote helling; om te voorkomen dat de boot water maakt kan gereefd worden
- Ervaring bemanning: Als de bemanning minder ervaren is moet eerder aan reven worden gedacht omdat bij bv. windstoten minder snel gereageerd kan worden

13. Toepassing van de reglementen

De uitwijkregels voor het eigen vaargebied moet je kunnen toepassen. Een uitwijkmanoeuvre moet op tijd en duidelijk te worden gemaakt. De bemanning mag waarschuwen voor andere scheepvaart.

Toelichting op de theorie-eisen

1. Schiemanswerk

Je moet de volgende knopen en steken kennen en op verzoek kunnen leggen; achtknoop, twee halve steken waarvan de eerste slippend, paalsteek, reefsteek (= platte knoop), het beleggen op klamp, nagel of kikker. Ook moet een tros kunnen worden opgeschoten.

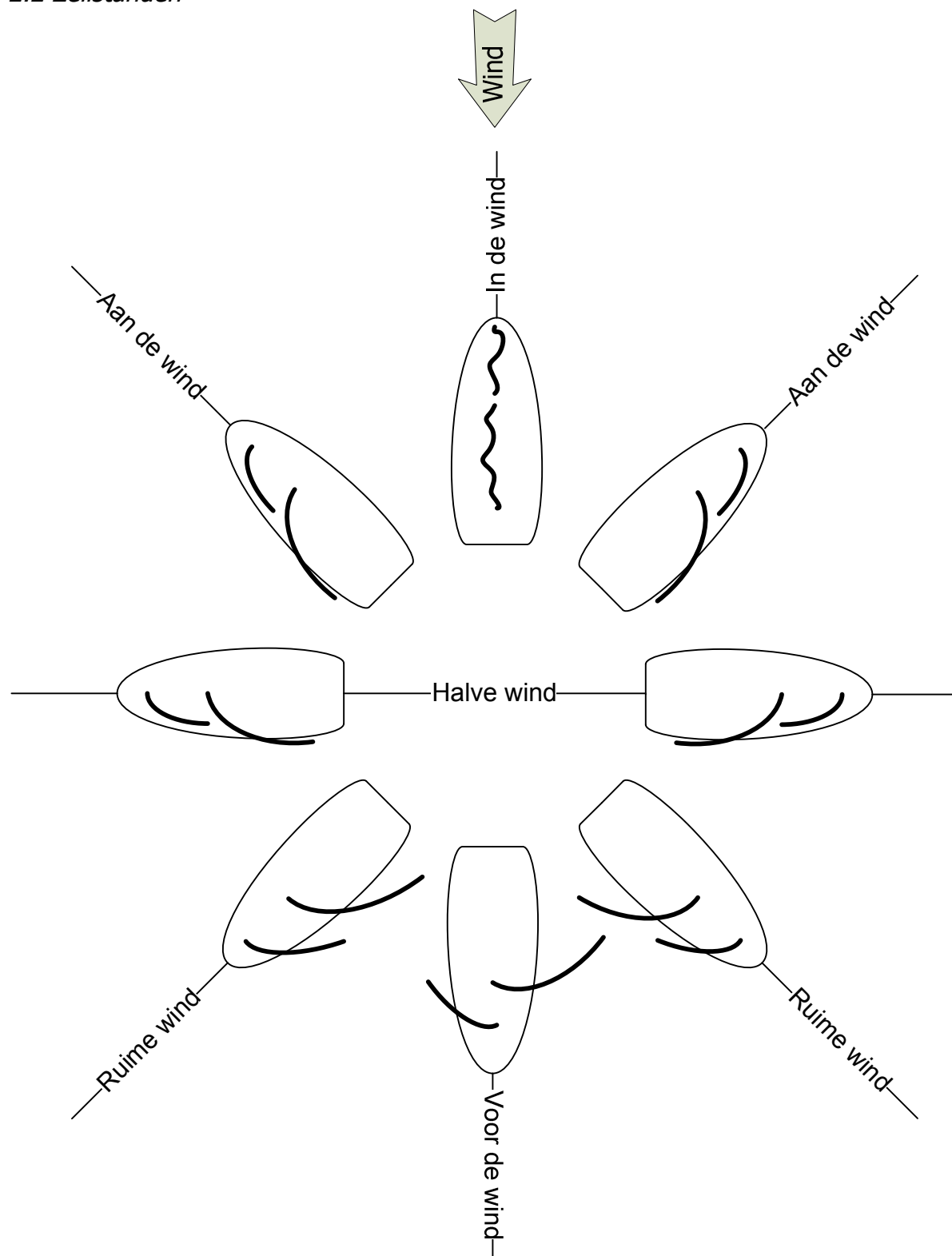
Platte knoop (of reefsteek)	knoop waarmee je 2 lijnen met een gelijke dikte aan elkaar bindt	
Twee halve steken waarvan eerste slippend	wordt gebruikt om een touw aan een ring of oog vast te maken (het uiteinde van het touw hoeft niet steeds doorgehaald te worden)	
Paalsteek	om een lus in een eind van een touw te maken (om een touw aan een paal vast te maken)	
Achtknoop	Stopperknoop, gebruikt om te voorkomen dat een touw door een blok kan glijden	
Beleggen van een kikker		

2.1 Zeiltermen

Je moet kunnen aangeven wat bedoeld wordt met de volgende termen:

Bakboord	Linkerzijde van de boot , dus alleen links voor de roerganger
Stuurboord	Rechterzijde van de boot , dus rechts voor de roerganger
Loefzijde	Zijde van de boot waar de wind vandaan komt
Lijzijde	Zijde van de boot waar de wind naartoe waait
Hoge zijde	Loefzijde
Lage zijde	Lijzijde
Overstag gaan	Van hoog aan de wind over de ene boeg naar hoog aan de wind over de andere boeg (met andere woorden: met de kop door de wind gaan)
Gijpen	Het grootzeil bij voor de wind zeilen van de ene naar de andere kant laten vallen
Kruisrak	Een stuk van het vaarwater waar tegen de wind in moet worden gezeild (opkruisen)
Killen van het zeil	Tegenbollen van het voorlijk van de fok of het grootzeil
Hoger wal	De wal waar de wind vandaan komt
Lager wal	De wal waar de wind naartoe waait
Oploeven	Met kop naar de wind toedraaien
Afvallen	Met kop van de wind af draaien

2.2 Zeilstanden

In de wind

Als je met de kop recht tegen de wind in ligt, noem je dat in de wind. We kunnen niet recht tegen de wind in zeilen. Alleen bij het hijsen van de zeilen 'liggen we in de wind.'

Aan de wind

Als we aan de wind zeilen, varen we met de wind op ongeveer 45 graden vanaf de boeg gezien. Als je aan de wind vaart, noem je dat ook wel hoog of scherp zeilen. Het grootzeil en de fok zijn strak aangehaald.

Halve wind

Als je met de boot dwars in de wind zeilt, zeil je halve wind. Het zeil is zo strak aangehaald dat het net niet kilt (tegenbolt).

Ruime wind

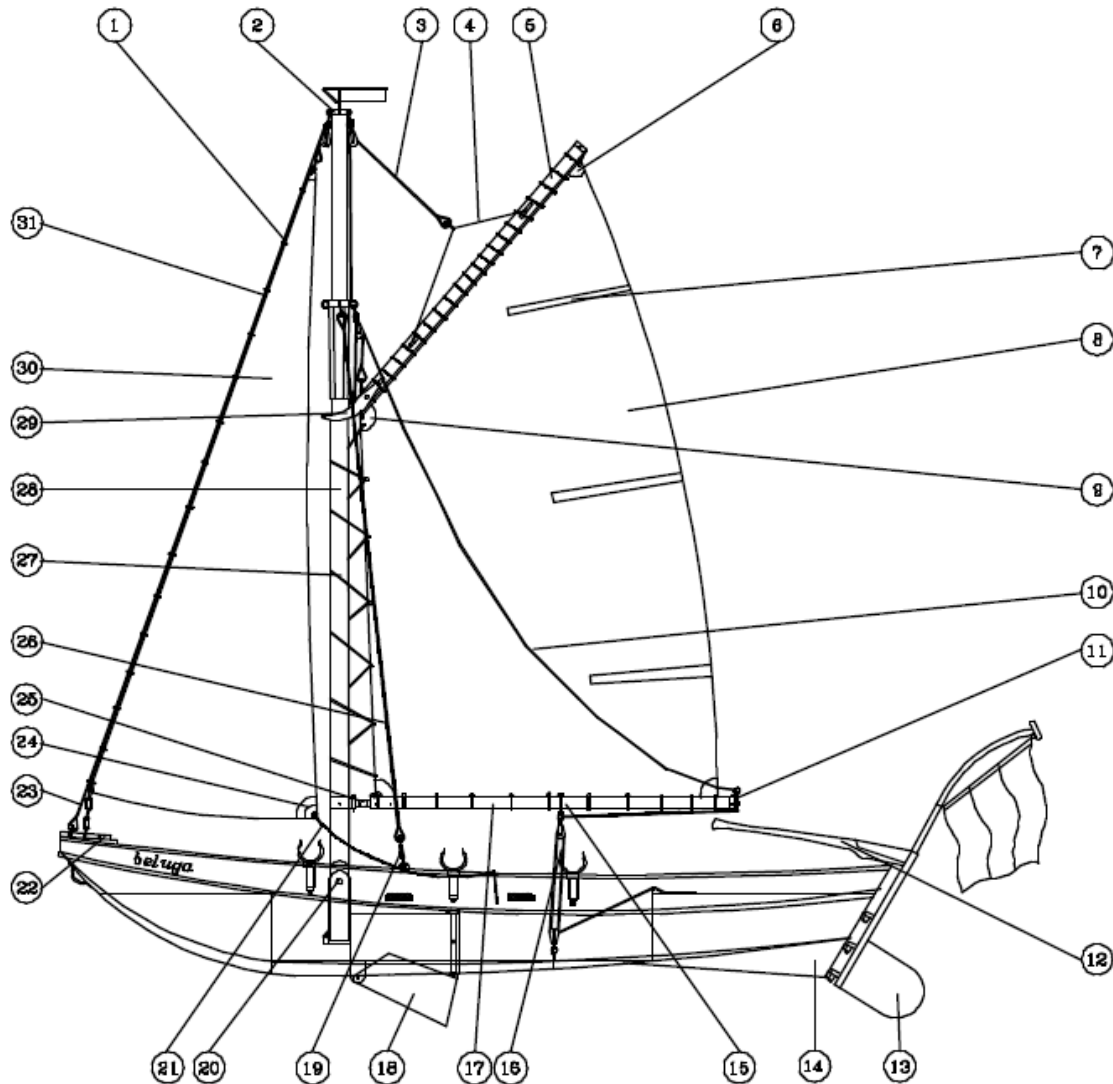
Bij ruime wind komt de wind van schuin achter in, de fok en het grootzeil mogen iets gevierd worden zodat de meeste windvang wordt bereikt.

Voor de wind

Als de wind van achter in komt noem je dat voor de wind zeilen, het grootzeil moet bijna helemaal uitgevierd worden, zodat deze de stag net niet raakt. De fok kunnen we te lovert zetten, dit houdt in dat we de fok met een roeriem in de schoothoek aan de andere kant dan het grootzeil zetten (ook wel vlinderen genoemd).

3. Onderdelen

Je moet minstens 15 onderdelen bij de juiste naam kunnen noemen.

1. Leuver	12. Helmstok	23. voorstagspanner
2. Masttop	13. Roerblad	24. Schoothoek
3. Piekeval	14. Scheg	25. Lummelbeslag
4. Gaffeldraad	15. Schootring , hoefijzer	26. BB-want
5. Gaffel	16. Grootschoot	27. Rijglijn
6. Nokhoek	17. Giek	28. Mast
7. Zeillatzakje met zeillat	18. Zwaardblad	29. Gaffelklauw
8. Grootzeil	19. Talreep	30. Fok
9. Halshoek	20. Mastbout	31. Voorstag
10. Kraanlijn	21. Fokkeschoot	
11. Wervel	22. Hanekam	

4. Veiligheid

Denken aan veiligheid is heel belangrijk bij het zeilen in een lelievlet.

- Probeer altijd een reddingsvest te dragen als je gaat zeilen, vooral als het wat kouder wordt
- Als je omslaat met een vlet; blijf rustig, controleer of iedereen boven water is, blijf bij de boot (je bent beter zichtbaar bij de boot, en door de luchtkasten zinkt een vlet niet, je kunt de vlet ook als hulpdrijfmiddel gebruiken), probeer de vlet weer overeind te krijgen door op het zwaard te gaan hangen

Je moet ook de eisen die aan een reddingsvest worden gesteld kennen, deze heb je al geleerd bij insigne roeien. Als je ze niet meer weet, kijk dan in het boekje roeien 1-2.

5. Reglementen

Je moet kunnen omschrijven wat bedoeld wordt met de volgende begrippen (dit is niet het volledige BPR (binnenvaart politie reglement), er bestaan meer regels die je in een latere periode leert):

Klein schip (art. 1.01 lid i): Een klein schip is een schip korter dan 20 meter dat geen beroepsscheepvaart is

De volgende twee reglementen worden wel gezien als 'goed zeemanschap':

1.04 - Voorzorgsmaatregelen:

Je moet alle voorzorgsmaatregelen nemen zodat je:

- jezelf of bemanning niet in gevaar brengt,
- andere schepen of drijvende voorwerpen niet beschadigt en,
- het verloop van het scheepvaartverkeer niet onnodig belemmert.

1.05 - Afwijking reglement

Je moet van de reglementen afwijken als je daarmee een aanvaring of gevaar voor iemand kan voorkomen

De volgende regels het BPR moet je kunnen toepassen:

6.02 - Uitwijkregels tussen een klein schip en een ander schip

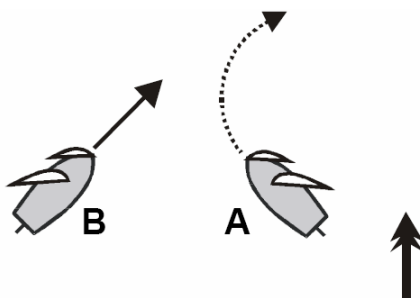
Een klein schip wijkt voor een groot schip.

6.03a lid 2 - Zeil - spier – motor

Een kleine motorboot wijkt voor een door spierkracht voortbewogen boot, deze wijkt weer voor een zeilboot.

6.03a lid 3 - Kruisende koersen kleine zeilschepen onderling

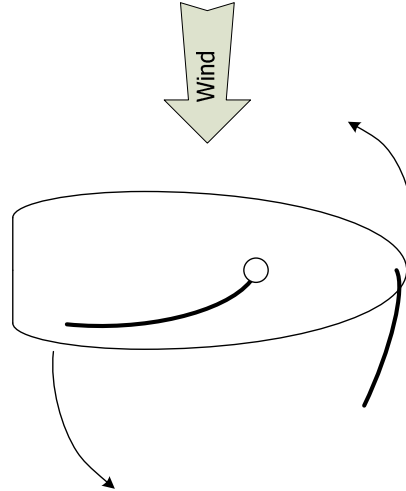
Een kleine zeilboot met het zeil over stuurboord (A) wijkt voor een kleine zeilboot met het zeil over bakboord (B):

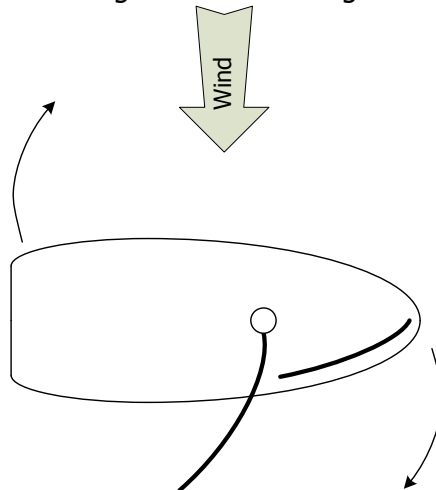
6. Krachten op het schip en hun gevolgen

Je moet aan kunnen geven wat de effecten zijn van de fok en grootzeil op het sturen van de boot. Het draaipunt van de vlet zit ongeveer in het midden, de as waarom de vlet draait is dus de mast.

Wanneer je alleen de grootschoot strak aantrekt en je laat de fok los gebeurd er dit:

Als we juist de fok aantrekken en het grootzeil loslaten gebeurd er dit:

Je moet ook aan kunnen geven wat er gebeurt bij een onjuiste zeilstand:

Als we een onjuiste zeilstand aanhouden zul je dus constant met het roer moeten bijsturen om rechtuit te varen. Dit kost snelheid omdat het roer het langstromende water afremt.